S-KVINNOR

BOSTADSPOLITISKT PROGRAM

EN BOSTADSPOLITIK FÖR FRIHET, JÄMLIKHET OCH TRYGGHET

METODPRESENTATION

Förbundsstyrelsens bostadspolitiska utskott har varit aktivt i fyra år. Det startades med målet att ta fram ett nytt bostadspolitiskt program på uppdrag av S-kvinnors kongress. Vi presenterar härmed ett förslag på S-kvinnors bostadspolitiska program för antagande på kongressen i augusti 2025. Under de första två åren ingick Emilia Töyrä, Camilla Egberth, Mathilda Sundkvist Boox och Monica Fällström från förbundsstyrelsen i utskottet. Då genomfördes ett gediget bakgrundsarbete och ett samrådsunderlag med instruktioner och flera frågor togs fram. Under de andra två åren bestod gruppen av Katarina Eiderbrant, Soraya Zarza och Novalie Lilja. Samråd genomfördes hos distrikt och klubbar vilka genomförde lokala möten, digitala träffar och studiecirklar. Skriftliga sammanställningar på dessa samråd hämtades in och kompletterades med ett par riktade intervjuer av socialdemokrater inom nämnder och kommunala företag kopplade till bostadspolitik. Råmaterialet processades utifrån en kvalitativ innehållsanalys och sammanställdes till ett förslag på program. Avslutningsvis har vi reviderat förslaget med ambitionen om att presentera ett framåtblickande, djärvt och relevant feministiskt socialdemokratiskt bostadspolitiskt program.

PRESENTATION AV PROGRAMMET

Fyra delar av innehållet vill vi särskilt lyfta fram som unika och viktiga för den bostadspolitiska debatten i Sverige:

- Feministisk dimension – Få bostadspolitiska initiativ har ett uttalat feministiskt perspektiv. Förslag som feministiska hyror, trygghetsanpassade boenden och öronmärkta bostäder för kvinnor som lämnar våldsamma relationer visar på ett nytänkande och strukturellt grepp på bostadspolitik.

- Sociala reformer i fokus – Många av idéerna handlar om att bostadspolitik ska vara en del av välfärdspolitiken, snarare än enbart en marknadsfråga. De föreslagna reformerna är inriktade på social rättvisa, snarare än att enbart stimulera byggandet genom marknadsincitament.

- Statens roll i bostadsbyggandet – Förslag om en statlig investeringsbank, ett statligt byggbolag och öronmärkt fastighetsskatt är mer långtgående än vad som ofta föreslås i den nuvarande bostadspolitiska debatten.

- Nytänkande på skatteområdet – Särskilda skatteavdrag för hyresgäster, kommunal fastighetsskatt och ökad beskattning av fastighetsägare för att motverka segregation är viktiga förslag som kan bidra till en mer jämlik bostadsmarknad.

EN BOSTADSPOLITIK FÖR FRIHET, JÄMLIKHET OCH TRYGGHET

Bostaden är mer än fyra väggar och ett tak – den är en förutsättning för frihet, jämlikhet och trygghet. Den är en rättighet, inte en handelsvara. I dag präglas bostadsmarknaden av ökande klyftor, spekulation och en brist på trygga och prisvärda bostäder. Kvinnor drabbas särskilt hårt av den ojämlika bostadspolitiken, med lägre inkomster, större ansvar för barn och högre risk att fastna i osäkra boendesituationer efter separationer eller vid våld i nära relation. Därför behövs en ny feministisk bostadspolitik som utgår från människors behov – inte marknadens kortsiktiga vinstintressen.

S-kvinnor är en rörelse som genom hela vår historia har kämpat för ett samhälle där alla, oavsett bakgrund, har rätt till en bostad där de kan leva fria och trygga liv. Vi ser bostadspolitiken som en avgörande del av välfärden – precis som sjukvården och skolan. Vår vision är ett samhälle där bostäder byggs för människor, inte för marknadens spekulation, där utanförskap bryts och där kvinnors trygghet och ekonomiska självständighet står i centrum.
Detta bostadspolitiska program lyfter konkreta förslag för en feministisk, socialdemokratisk bostadspolitik som skapar fler bostäder och stärker kvinnors rätt till en trygg och stabil bostad genom hela livet.

Vi behöver en mer aktiv bostadspolitik där staten och kommunerna tar större ansvar för bostadsförsörjningen. Vi behöver bygga hållbart och vi behöver tydligare strategier för att integrera ett klimatsmart byggande med ekonomisk rättvisa.

Sverige har förändrats – och vår bostadspolitik måste förändras med det. Nu krävs kraftfulla reformer för att bygga det samhälle vi vill se: ett samhälle där alla har rätt till en bostad, där ingen lämnas utanför, och där bostadspolitiken är en del av en bredare feministisk kamp för ekonomisk rättvisa och social hållbarhet.

Tillsammans bygger vi framtidens bostadspolitik – för frihet, jämlikhet och trygghet.

Våra förslag:

1. **Ökat bostadsbyggande och blandad bebyggelse**

- Återinför statliga investeringsstöd och bygglån för hyresrätter.
- Kommunerna ska använda sina kommunala bostadsbolag för att bygga fler hyresrätter och få statliga garantilån.
- Hindra ombildning av hyresrätter till bostadsrätter för att skydda allmännyttan.
- Planera för en mix av hyresrätter, bostadsrätter och villor i samma områden för att motverka segregation.
- Inför byggkrav på att nya bostadsområden ska ha tillgång till kollektivtrafik, skolor och samhällsservice.
- Bygg fler generationsboenden och kollektivboenden för att stärka gemenskap och social hållbarhet.
- Möjliggör byggande i byggemenskaper där människor får vara med och påverka.

2. Ekonomiska reformer för en rättvis bostadsmarknad

- Skapa skattemässig neutralitet mellan hyresrätter och bostadsrätter t.ex. genom att ta bort ränteavdrag eller införa liknande avdrag för hyresgäster.
- Skapa rättvisa förutsättningar genom att ta bort ROT-avdraget för alla. I andra hand inför ROT-avdrag även för hyresrätter, så att fastighetsägare och hyresgäster kan renovera utan att det leder till stora hyreshöjningar.
- Kommunala bostadsbolag ska ha ett tak för utdelning så att vinster återinvesteras i bostadsbeståndet.
- Fastighetsägare till flerbostadshus ska vara skyldiga att avsätta en viss procent av sina intäkter till underhåll och renovering.
- Inför statliga startlån och flexibla amorteringsregler för att möjliggöra för fler, till exempel ensamstående kvinnor och unga utan ekonomiskt föräldrastöd, att kunna äga sin bostad.

3. Trygghet och social rättvisa i bostadspolitiken

- Förbjud vräkningar av barnfamiljer.
- Bostadsbolag och kommunens socialtjänst ska samarbeta för att ge förtur till våldsutsatta kvinnor så att de snabbt kan få en trygg bostad.
- Kommuner ska samarbeta för att våldsutsatta kvinnor ska kunna flytta mellan kommuner vid behov. Öka tryggheten genom att stärka bostadssociala insatser och skyddade boenden.
- Utred möjligheten till konceptet "bo efter behov" – där bostadsstorlek och hyra sätts i relation till livssituation och hushållets sammansättning och behov, istället för att styras av vad hushållet har råd med. Konceptet skapar incitament att bygga bostäder som är anpassade för seniorer.
- Inför "Trygga trappan" – säkerhetssystem i bostäder för våldsutsatta kvinnor, inklusive kodlås, övervakning och larm kopplat till polis.
- Inför nationellt nätverk för bostadsutbyte mellan kommuner för våldsutsatta kvinnor som lämnar kriminella gäng och deras anhöriga.
- Gör så att besittningsrätten automatiskt ska tillfalla kvinnan i fall av våld i nära relation.
- Gör det enklare för kvinnor att få bostad vid separation.

4. Hållbart och klimatsmart byggande

- Inför statliga stöd för energieffektivt och hållbart byggande.
- Ställ krav på att nybyggnation ska vara energisnål, även om det innebär högre initiala kostnader.
- Återbruk av byggmaterial för att minska renoveringskostnader och klimatpåverkan.
- Bevara jordbruksmark genom att bygga på höjden.
- Planera och inför gröna tak, gröna ytor och trädplantering i bostadsområden.

5.Bostadssegregation och samhällsplanering

- Bostadsförmedlingar, bostadsbolag och kommunerna ska samarbeta för att ge möjlighet till bostad för socialt utsatta grupper, dessa grupper bör ges prioritet.
- Bostadsområden ska planeras med tillgång till kollektivtrafik, skolor, vård och annan samhällsservice i åtanke.

- Bostadsområden ska främja social samhörighet genom gemensamma ytor som till exempel växthus, utegym och mötesplatser.
- Inför krav på social konsekvensanalys vid nybyggnation.
- Stärk den offentliga bostadsförmedlingen och bostadsbolag så att bostäder fördelas rättvist och inte bara utifrån ekonomisk förmåga.
- Utveckla formerna för kommunal bostadsförmedling.
- Inför nationellt krav på att en viss andel av nyproduktion i varje kommun ska vara hyresrätter.
- Allmännyttan ska ha ett tydligt samhällsuppdrag och inte bara drivas enligt marknadsprinciper.
- Stärk "Bostad först"-modellen, där personer i hemlöshet först får en bostad och därefter erbjuds stöd baserat på deras specifika behov (ekonomisk rådgivning, psykosocialt stöd, missbruksvård etc.).

6. Jämställdhets- och feministiskt perspektiv

- Inför jämställd stadsplanering som till exempel innebär att bygga bostadsområden med bra belysning, trygga entréer och öppna stråk för att minska risken för våld.
- Inför en feministisk bostadspolitik som tar hänsyn till kvinnors ekonomiska situation och trygghetsbehov. Säkerställ att bostadsförsörjningen gynnar kvinnors ekonomiska självständighet.
- Se över hur bostadsförsörjning påverkar kvinnor vid separationer och stärka deras rättigheter.
- Inför feministiska hyror; att hyressättningen ska ta hänsyn till inkomst och livssituation, snarare än att enbart styras av marknaden. Detta för att göra det lättare för låginkomsttagare att få en rimlig hyra. Vi vill se en mer progressiv syn på hyressättning, baserad på ekonomisk förmåga snarare än enbart marknadsprinciper.
- Förslag om att genomföra en "social- och trygghetsanalys" vid alla nya bostadsprojekt.
- Rättvisare prövning på hyresmarknaden. Hyresvärdarnas krav på hyresgästens betalningsförmåga ska vara motiverad och inte så hög att den diskriminerar.

7. Motverka social dumpning, det vill säga när kommuner flyttar socialt utsatta personer till andra kommuner genom att neka hjälp eller aktivt hjälpa folk flytta till annan ort

- Inför nationella regler för att förhindra att kommuner aktivt flyttar socialt utsatta till andra kommuner.
- Om en kommun "dumpar" invånare på en annan kommun, ska den vara skyldig att bidra ekonomiskt till deras bostadsförsörjning.
- Stärk kommunernas ansvar för att erbjuda bostäder till socialt utsatta i sina egna områden.
- Skapa en nationell bostadsförmedling för socialt utsatta så att de inte blir hänvisade till osäkra andrahandslösningar.
- Kommuner måste samverka så att bostadsförsörjning blir en del av ett större välfärdsuppdrag, inte bara en ekonomisk fråga.

8. Statens roll i bostadsbyggandet

- Skapa en statlig investeringsbank som ger långsiktiga och låga räntor till kommunala och kooperativa bostadsprojekt.
- Utred möjligheten att ta bort Lagen om offentlig upphandling (LOU) för kommunala bostadsbolag så att de kan bygga mer effektivt och billigare.
- Stärk det allmännyttiga bostadsbyggandet genom att återinföra statliga investeringsstöd.
- Inför krav på att allmännyttiga bostadsbolag ska bygga mer under lågkonjunkturer för att jämna ut marknadens svängningar.
- Inrätta ett statligt byggbolag, ett statligt ägt företag som bygger bostäder, framför allt hyresrätter och sociala bostäder på lång sikt. Skulle kunna fungera som en motvikt till privata aktörer och säkerställa att fler bostäder byggs även när marknaden viker.
- Idén om en statlig investeringsbank för bostadsbyggande, en bank som ger lån med låg ränta till kommuner, bostadsbolag och byggprojekt för att underlätta byggandet av hyresrätter och klimatsmarta bostäder och skulle kunna ge långsiktiga och låga räntor till kommunala och kooperativa bostadsprojekt.